

Nad revitalizací tradičních slavností v Brně (na příkladě hodů v Židenicích)

Alexandra Navrátilová

Společenské a kulturní klima posledního desetiletí 20. století podněcuje jednotlivce, spolky a rozmanitá zájmová seskupení ve městech k revitalizaci slavností a akcí, které v různém stupni navazují na lidovou tradici, inspiřují se jejími prvky a zařazují je do výrazového rejstříku sdělovaných postojů. Třeba předeslat, že programové využívání lidových obyčejů, zvyků a slavností, které v Brně a na Brněnsku zaznamenáváme již od čtyřicátých let 19. století, bylo cílevědomě prováděnou činností sledující konkrétní efekty, podle dobových potřeb národně-uvědomovací, národnostně-politické, společenské i jiné.

V osmdesátých a devadesátých letech se lidové obyčeje spolu s kroji uplatňovaly jako identifikační symboly socio-kulturní svébytnosti české národnosti a tato jejich funkce byla ještě umocňována vlasteneckým nadšením uvědomělých vzdělanců, spolků a stran.¹ V národnostně smíšeném Brně s převážně německou radnicí a podnikatelskými vrstvami byla prezentace lidových obyčejů a slavností spojena s národně manifestační úlohou a tento její rys přetrvává i v meziválečném období. Obyčeje byly předváděny v rámci různých společenských a kulturních akcí, mimo přirozené prostředí svého vzniku a ve scénické podobě. Po roce 1945 se záměrné navazování na lidové tradice a vědomá snaha o jejich obnovu a uchovávání odehrávaly především v rámci organizovaného souborového folklorního hnutí². Záslouhou folklorních souborů, kroužků a skupin v Brně

¹ Srov. Navrátilová, A.: *Feierliche Wielen im Familienleben der Brünnner Einwohner seit Ende des 19. Jahrhunderts*. In: *Stabilität und Wandel in der Grossstadt*. (Hg. Beřušková, Z. – Salner, P.). Bratislava 1995, s. 79–89; Navrátilová, A.: *Tradice brněnského měšťanstva a rozvoj národního vědomí*, *Folia ethnografica* 1997, č. 3, s. 85–95.

² K bližšímu hodnocení tohoto období viz Beneš, B.: *Některé otázky folklorismu v Československu. Současný stav a problematika*. *Národopisné aktuality* 18, 1968, s. 169–182;

a okolí, kterým poskytovalo institucionální podporu Městské středisko S. K. Neumana, se širokému povědomí brněnských obyvatel zpřístupnily mnohé lidové zvyky, obyčeje, tance a písně. Vedle odborně a scénicky usměrňovaného folklorního hnutí si v předměstských částech Brna uchovávaly přirozenou životnost tradiční jevy jako dialekt, lidový kroj, písně, tance a také některé zvyky a obyčeje. K tomu výrazně přispívalo těsné soužití obyvatel předměstí s tradiční vesnickou kulturou, jejíž přítomnost je pro kulturní vývoj v Brně příznačná až do dnešní doby.³ Takto utvářené kulturní povědomí podněcovalo a dodnes podněcuje převážně pozitivní vnímání tradic minulosti.

Přibližme si určité rysy procesu revitalizace jedné z dominantních lidových slavností v brněnských předměstích – hodů. Konaly se vždy s velkou obřadností, a v některých místech bez přerušení, i když v různě pozměňované formě.⁴ Židenické hody, konané v období posledních tří let (1998–2000), nabízejí příklad novodobých snah o využití tradic pro obnovu společenského života a slavností ve městě po roce 1990.

Židenice byly jedním z největších, převážně dělnických předměstí, v roce 1919 připojených k Brnu. I přes blízkost průmyslového města si až do poloviny 19. století ponechaly zemědělský charakter – ještě v roce 1888, kdy měly 5 000 obyvatel, v nich bylo 32 rolnických usedlostí. Některé ze starých selských rodů udržovaly dlouho tradiční lidové obyčeje a zvyky, mezi nimi zvláště hody. Od konce 19. století se na jejich každoročním slavení podílely různé organizace, ponejvíce požárníci. V té době se konaly troje hody – václavské, kateřinské a císařské, jak je doloženo ještě v pramelech z roku 1929. Průběh hodů z období kolem přelomu 19. a 20. století se nám zachoval ve vzpomínkách Karla Watzla.⁵ Patřilo k nim stavění máje, volba stárků, slavnostní průvod v čele s rychtářem, panem Francem a policajtem, ceremoniální předávání hodových atributů představeným obce, obchůzka krojovaných stárků (od počátku 1. světové války v kyjovském kroji, který nahradil původní židenický) a kolové tance pod májí, typické pro Brněnsko. Ve čtyřicátých letech 20. století se hody konaly

Sirovátka, O.: *Folklorismus v kulturním životě společnosti. Národopisná revue 1992, č. 1, s. 13–19. Nověji Od folkloru k folklorismu. Slovník folklorního hnutí na Moravě a ve Slezsku. (red. M. Pavlincová, L. Uhlíková), Strážnice 1997.*

³ Sirovátka, O. a kolektiv: *Město pod Špilberkem. O lidové kultuře, tradicích a životě lidí v Brně a okolí.* Brno 1993, s. 11.

⁴ V některých místech nebyla jejich tradice na delší dobu přerušena, např. v Jundrově, jinde byla obnovena úsilím jednotlivců nebo společenských organizací ještě před válkou, jako v Líšni ve dvacátých letech aktivní působností berního úředníka Františka Svobody.

⁵ Watzl, K.: *Ze starých Židenic. Brněnský večerník 1985, 20.–21. 11., 25.–29. 11, 2.–5. 12.*

v září v rámci dvoudenních veselíc, organizovaných Sokolem, naposledy roku 1948.⁶

Zájem o organizování hodových slavností po roce 1990 byl iniciován na půdě zastupitelstva městské části Židenic (zejména jeho lidoveckými poslanci) v roce 1993 s cílem slavit je v termínu někdejších Václavských hodů 24.–26. září. Byly pojaty převážně jako akce více organizací a spolků (Junák, Sokol, zahrádkáři, dobrovolní hasiči ad.), bez zřetelného jednotícího aspektu, a vlivem špatného počasí nedopadly nejlépe. Prostý organizační záměr bez dostatečně motivovaného nositele se v tomto případě minul účinkem. Po uplynutí čtyř let se slavení hodů ujala skupina mladých lidí, majících blízko k farní společnosti, která vytvořila taneční soubor, působící pod záštitou místní TJ Orla. Skupina, která přijala název Židenická mládež, vystupovala na různých plesech a zábavách, na kterých předváděla mezi jinými tanci i českou a moravskou besedu v kyjovských krojích. Její členové projevili zájem o poznání místních lidových tradic a tak bylo přirozené, že se ujali myšlenky vzít na sebe organizaci židenických hodů, které se rozhodli spojit s oslavou výročí vysvěcení kostela sv. Cyrila a Metoděje v měsíci říjnu. Zájem o zdůraznění kontinuity s místní lidovou tradicí provázelo úsilí nahradit půjčovaný kyjovský kroj původním židenickým krojem. K přispění na jeho obnovu byli vyzváni pamětníci a také sponzoři v Židenickém zpravodaji (vydávaném pro Židenice, Juliánov a Zábřdovice), jeho starší podobu se podařilo zrekonstruovat s pomocí literatury a odborníků. V prvním páru židenického mužského a ženského kroje se představili stárek se stárkovou na hodech v roce 1998. Na dalších hodech roku 1999 měli tento kroj dva páry stárků (ostatní byli ještě v kyjovských krojích) a v roce 2000 to byly již čtyři páry.

Jak probíhal pokus o revitalizaci hodové slavnosti v soudobém kontextu?⁷ V programové struktuře hodů se organizátoři snažili přidržovat tradičního modelu. Např. již při výběru stárků byla respektována určitá pravidla, podle kterých mají být stárci a stárkové svobodní, starší osmnácti let, místní a pokud možno partneři, neboť se pak podle pověry mají do roka vzít.

⁶ Podobu těchto veselíc popsal na základě vzpomínek pamětníc B. Beneš. Veselice, na které jezdila dechovka z Nivnice, měly tradičně dobré jméno. Pořádala se při nich sokolská cvičení, tančila moravská nebo česká beseda a jejich součástí byly sevcivé výstupy pod máji, nazvané „hodové odpoledne“, ale také např. „vinobraní“, „u nás na dědině“ aj. Beneš, B.: Slavnosti v dělnických předměstích Brna ve 30.–40. letech. 20. století. In: *Slavnosti v moderní společnosti*. Strážnice 1991, s.74–78.

⁷ Viz videozáznam (J. Kosíková) a materiál z terénního výzkumu (Z. Machálková a B. Tesáříková, říjen a listopad 1999; A. Navrátilová, duben 2000), uložený ve sbírkových fondech EÚ AV ČR Brno pod sign. PK 545 až PK 554.

Na prvním (hlavním) stárkovi a stárkové spočívala největší tíha příprav včetně finančních výdajů.⁸ Rodina první stárky připravovala pohoštění, její rodiče si chystali kroje, před domem stavěli slavobránu (kovovou konstrukci nad brankou, ověncenou umělými a živými květinami), stárky zhotovovaly společně voničky z krušpánku a rozmarýnu. Asi týden před hody se konalo zvaní, na které bylo třeba uchystat víno a napéct koláče. Stárci v jednoduchých (pracovních) krojích, provázeni kapelou, chodili po ulicích s nazdobeným vozíkem s demižónem vína a koláčky, na vybraných místech (většinou na náměstích, na konečné tramvaje a autobusů, před obchodem) zastavovali, vyhrávali a tančili, nabízeli občerstvení, kytičky z krušpánku a zvali na hody. Reakce lidí byla vcelku příznivá, někteří, kteří o pořádání hodů věděli, si dokonce předem nachystali pečivo a pití a na oplátku nabízeli „zváčům“ i kapele pohoštění.

Máj (přes rok ji ukládají ve farní zahradě a pouze vršek dávají nový), stavěli v sobotu ráno, na volném prostranství v parčíku před Dělnickým domem v Juliánově. Stavěla se ručně, za pomoci lan a lešenářských trubek. Hlavní slovo měl při tom první stárek, který již v pátek večer organizoval chasu k přípravným pracem. Přes noc byla máj hlídána za pomoci policie. Po vztyčení se pod májí odehrálo obřadní předávání hodových atributů – práva (dřevěného odznaku) a regulí (ručně psaným soupisem povinností pro hodovou chasu, muzikanty atd.), které za přihlížení diváků odevzdal stárek z předchozího roku židenickému starostovi, jenž je s uvítací řečí předal novému stárkovi. Poté donesl majitel blízkého hostince U Malchrů starostovi a všem stárkům na tácku připitek na úspěch hodů, první stárek slíbil, že chasa bude dodržovat hodové regule a veřejně je přečetl.

Po předání práva se průvod stárků i s kapelou odebral pro první stárku, u které se shromáždily ostatní stárky. Před domem se odehrávalo obřadní přivítání a vyhlásování tanečních sól – pro hlavní stárku, potom pro ostatní a také pro rodiče hlavní stárky. Před tancem stárky připevnily svým chlapcům na kordule nachystané voničky, hlavní stárek dostal ještě klobouk.

Od domu první stárky krácel krojovaný průvod v doprovodu kapely do kostela, kde kněz požehnal hodům a také „darům země“, položeným před oltář. Tvořilo je zrní, chleba, sůl, hrozny, víno, koláče, myrty a hodové symboly – právo a regule. Po požehnání se konalo opětovné zvaní po předem naplánované trase, každý rok jiné. Odpoledne bylo věnováno dětem,

⁸ Jak se vyjádřil první stárek J. F., „... hody se dělají velice těžko a když je to na třech lidech... většina práce byla na stárcích. Už tři týdny chodím spát po půlnoci, vstávám ráno o pěti do práce, takže to není žádná sranda.“

pro které se připravily různé zábavní akce (hry, soutěže i skákací hrad). Jejich organizování se ujali členové Orla, kteří viděli podobný program v sousedních Černovicích. Večer se konala taneční zábava v Dělnickém domě, jejíž součástí bylo vystoupení krojované chasy a také přespólních souborů – Pištěláků, skupin z Líšně a Komína.

V neděli proběhla slavná mše, pojatá jako součást hodů. Po jejím skončení se ještě chvíli vyhrávalo a tančilo před kostelem, odkud se průvod stárků odebral po určené trase (v roce 2000 to bylo po ulicích Gajdošova – Balbínova – Viniční – Vinařického – Líšeňská – Jamborova) před Dělnický dům, kde následoval tanec pod májí. Ustálil se zvyk, že stárci a kapela jsou pozváni na oběd do hostince u Malchrů, na jehož zahradě se hodová zábava dělávala v minulosti. Odpoledne pokračovalo taneční zábavou.

I když v základní struktuře hodů je snaha o nápodobu tradice, zaznamenali jsme zjednodušování, zkracování nebo vypouštění některých aktů či prvků a zavádění jevů, přizpůsobených novým podmínkám. Např. průvod stárků nechodí zvát jednotlivé stárky zvlášť: všechny nejsou ze Židenic a tak je jednodušší, aby se shromáždily v domě u hlavní stárky. S organizací hodů neměla Židenická mládež žádné zkušenosti. Inspirujícím zdrojem poznatků byla literatura, s přípravami pomáhali také iniciativní jednotlivci (zejména židenický kronikář pan J. Š. a organizátor hodů a jiných zábav ze sousedních Černovic pan K.). Některé drobnosti se vyjasňovaly a řešily v průběhu doby – např. právo, které ze dřeva vyřezal a ozdobil podle vlastního uvážení vypálenými ornamenty Jan Ferdinand (hlavní stárek v roce 1998), obdrželi o hodech v následujícím roce všichni stárci, poněvadž se nevědělo, kdo je vlastně oprávněn ho nosit.⁹ Je přirozené, že došlo k obměně zpěvního repertoáru, a neobnovily se původní tance.¹⁰ Ze slovesných složek se uplatňují kromě hodových regulí pokřiky, opakující se při stavění máje, při předávání práva, při zvaní, před domem stárky a vůbec při každé pause: „*Čí só hode – naše! Kdo je platí – starosta! Čí só dluhy – starostovy! Kdo si juchne – my! Čí só stárky – naše!*“ atp.

Kapela (roku 1998 to byla Dambořanka, v letech 1999 a 2000 Templáři a Kateřinka z Čejkovic), hraje většinou polky a valčky, zpívají se běžně

⁹ Také zjistili, že bude vhodnější stavět máj později než v osm hodin ráno, že chasu, stojící při požehnutí v kostele zády k účastníkům mše bude lépe rozestavit po stranách atp. Do budoucna mají v úmyslu obohatit hodové slavnosti o jarmark s ukázkami lidových řemesel.

¹⁰ K proměně zpěvního repertoáru hodových písní brněnských předměstí viz Toncrová, M.: Výzkum a úloha lidové písně při slavnostech a svátcích ve velkoměstě. In: *Město: prostor – lidé – slavnosti*. (Ed. V. Frolec). Uherské Hradiště 1990, s. 95–100.

„lidovky“ – české, moravské i slovenské, kterých však, jak mladí v rozhovoru přiznali, mnoho neznají. Kromě slovácké „Když jsem šel z Hradišťa“ zpívají např. „Čerešničky, čerešně“, „Holka modrooká“ a dokonce „Husličky“ od Vlasty Rádlá. Projevují však snahu najít a osvojit si některé místní lidové písně. Vedle valčíků a polek tancují českou a moravskou besedu a jak uvedl J. F., byli by rádi, kdyby pro ně hudební skladatel spolu s jejich choreografem složili „židenickou“ besedu.

Zjistili jsme, že hodové slavnosti probíhají i v jiných částech brněnských předměstí a že podnět k jejich obnově vychází rovněž z místních zdrojů.¹¹ Jejich pořadatelé jsou ponejvíce členové místních hasičských sborů, sokolských jednot aj. organizací, nebo pracovníci z úřadů městské části Brna, podílejí se na nich národopisné soubory a skupiny, jednotlivci z řad pedagogů apod. Je to svědectvím potřeby společenské seberealizace a kreativity jak výrazných individualit, tak i skupin, přičemž důležitým činitelem je iniciativnost a schopnost vzájemně se domluvit. V Židenicích má výrazný a rozhodující podíl na přípravě a průběhu hodů rodina Ferdinandových s pěti dětmi. Tři z nich se angažují ve skupině Židenické mládeže, starší syn Jan byl prvním stárkem a dcera Jitka první stárkovou (dokonce již dvakrát). Celá rodina je kulturně a nábožensky orientována a mezi jejími členy nacházíme tvůrčí invenci, zaměřenou např. i na lidové výtvarné umění. Současně je u nich viditelná snaha probudit u mladší generace zájem o historickou věrohodnost, o umělecké, citové a jiné hodnoty lidových tradic. S tím souvisí také nezanedbatelný moment, charakteristický pro skupinu Židenické mládeže, sdružené při farní společnosti, kterým je iniciování náboženské emocionality: hodová slavnost je navrácena do rozměru „posvátného“. Mše, posvěcení hodů včetně hodových atributů a symbolů a úkony na prostranství před kostelem směřují ke snaze prolnout moderní přítomnost duchovní dimenzí.

V tomto přístupu k obnovení hodů není podstatné, zda jsou jednotlivé prvky, tvořící obřadní celek, převzaty v původní či sekundární podobě. Rozhodující se stává možnost působení prostřednictvím tradiční slavnosti na identifikaci lidí s dobou, místem a duchem sounáležitosti. Hody jsou obecnou příležitostí k veřejné zábavě, zaměřené k divákům a zachovaly si některé prvky divadelnosti (např. výstupy pod ověncenou májí) a znakovost hodových atributů (rozmarýnové a krušpánkové voničky, právo jako symbol dočasně přebírané moci, regule). Konečně také lidové kroje jsou

¹¹ Viz Kosíková, J.: Videodokumentace na brněnském pracovišti Etnologického ústavu AV ČR. *Český lid* 87, 2000, s. 249–261.

do určité míry divadelním kostýmem a v tomto případě mají i funkci regulátora sociálního chování: zjistili jsme, že nekompromisním požadavkem pro právo nosit stárkovský kroj je zdržení se pití alkoholu, zvláště tvrdého. Veřejností je dodržování tohoto zákazu přijímáno obzvláště kladně. Typická je také snaha aktérů upoutat pozornost přihlížejících. Pociťují povinnost dát o sobě vědět „*hlasitým zpěvem a jucháním, aby si nás lidé všimli a věděli, že se něco děje.*“

Ve snaze židenické mládeže obnovit hody, ale i jiné formy tradičních lidových obyčejů,¹² nejde jen o vytvoření příležitosti ke společenské zábavě. Jde také o připomenutí společných kulturních kořenů této části městské komunity, při němž se lidová tradice stává prostředkem znovuobjevování osobitosti místa a vědomí jeho kontinuity. Mnohovrstevnatost zájmu o obnovu lidových slavností přibližuje příklad blízkého sídliště Vinohrady. Zde se v posledních letech utvořila skupina iniciativních jedinců, kteří se snaží rovněž založit tradici místních hodů a jiných „lidových“ zábav a chtějí převzít i obnovený lidový kroj ze Židenic. Potvrzuje se tak symbolický význam kroje v kontextu života dnešního města, jak ho ve svých výzkumech zaznamenala M. Moravcová.¹³ Kroj je chápán jako sebeidentifikační znak a je ztotožňován se znakem kulturní svébytnosti, v našem případě ještě místní identity. V tomto směru jde o významový posun, neboť v Židenicích se kroj přestal nosit už počátkem první světové války¹⁴. Od té doby byly k slavnostním příležitostem oblékány, jak uvedeno, jen půjčované kyjovské kroje (pro muže také vlčnovské), které byly nejžádanější a v té době obecně považované za reprezentanta „národní“ lidové kultury. Místní kroje skoro nikdo neznal a ani nevyžadoval – pro svou jednoduchost a malou atraktivnost se příliš nelíbily.¹⁵

¹² Od roku 1992 byly obnoveny tříkrálové obchůzky, při nichž králové, ocěněni do vypůjčených kostýmů, s sebou vodili černého berana. V roce 2000 byly tyto obchůzky spojeny také se sbírkou na charitativní účely. Obnoveno bylo velikonoční hrkání a jiné zvyky v tomto období, např. na květnou neděli nosí krojovaná chasa doma pečené beránky v slavnostním průvodu k posvěcení do kostela a poté je daruje Domovu důchodců. Od roku 1999 chodí na červené pondělí v kroji do kostela a na pomlázku do známých rodin. Od roku 1998 se židenická mládež aktivně podílí na pochovávání basy v rámci taneční zábavy v Dělnickém domě, na pálení čarodějnic atp.

¹³ Moravcová, M.: Tradiční lidový kroj – kulturní dědictví, poutač či přežitek? Postoje studující mládeže konce 20. století. *Lidě města* 13, 1998 (vychází 1999), s. 138–159.

¹⁴ Babáková, E.: Zaniklý lidový kroj v Brně-Židenicích a v Juliánově. *Časopis Moravského muzea* 36, 1951, s. 210–226.

¹⁵ Beneš, B: c. d., s. 76. Je na místě připomenout, že kyjovské kroje se spolu s tzv. slováckými hody staly v Brně a na Brněnsku módnou po první světové válce. Srov. Jelínková, Z.: Národopisné slavnosti Brněnska. (Ke kořenům původu a rozšíření národopisných slavností na Brněnsku). In: *Město*. C. d., s. 283.

Jedním z průvodních jevů městské civilizace je rostoucí individualizace činností a zájmů jednotlivců, privatizace jejich aktivit a zánik příležitostí, při kterých se mohou uplatňovat emocionální prvky sociálních vztahů. Návraty a ožívování lidových obyčejů mohou být takovou příležitostí. Nemůžeme odhadnout, zda jde o krátkodobý trend, analogický i značnému vzestupu počtu folklorních sdružení a skupin v posledním desetiletí, nebo zda jde o trvalejší záležitost, v jejímž pozadí může být mezi jiným i snaha vyplnit prostor po zrušených slavnostech, svátcích a veselicích, organizovaných předchozím režimem. Takové zhodnocení si vyžádá větší časový odstup a hlubší analýzu proměn vědomí a sociokulturní orientace obyvatel města. V každém případě je to proud, který je spojován s lidovou kulturou, nebo je jí inspirován. Je třeba ho posuzovat jako pozitivní jev, vedený snahou o vytvoření protiváhy unifikované městské kultuře.

Židenké hody v pojetí svých organizátorů a aktérů vybízejí k zamyšlení nad stereotypním chápáním obnovy lidových obyčejů jen jako podívané s artefakty tradic, vytržených z kontextu minulosti. Zdá se, že vyjadřují i zvnějšnění reálně existující potřeby ozvláštnit každodennost a prostoupit ji tradicí zprostředkovanými všelidskými hodnotami, přispívajícími k překonávání komunikačních bariér. Z tohoto hlediska nejde jen o „návraty ztraceného času“, ale o obnovu časovosti jako významového poselství tradiční slavnosti, které bylo vždy spjato s potřebami společnosti a podněcovalo iniciativu člověka ke vzájemné spoluúčasti a solidaritě.

A Reflection on the Revitalisation of Feast Festivals in Brno

Alexandra Navrátilová

The social and cultural atmosphere of the past decade has prompted individuals, associations and interest groups in towns to revitalise the festivals which have followed up folk tradition in various degrees. Brno's cultural life has been typical of the presence of traditional rural culture, surviving until now. This has been fuelled by a close co-existence of the residents of Brno outskirts and the traditional culture of the town's rural background. After 1945 there was an effort to renew and preserve songs and old habits within the organised folklore movement in bands.

The feasts constitute in the Brno suburbs a dominant popular festivity with an ancient tradition. In Židenice, which was attached to Brno in 1919, there were as

recently as 1928 three feasts – the Wenceslas, Catherine and Imperial feasts. After 1990 the task of their renewal was taken up by a dancing group of young people called the "Židenice youth", established at the local parish association. It organised the first feasts in 1998 to mark the consecration of the St Cyril and Methodius church. Others followed in 1999 and 2000.

As regards the programme structure of feasts, organisers tried to preserve the traditional pattern which established itself around Brno at the close of the 19th century. This involved invitations through visits by miller's assistants dressed in folk costumes, accompanied with dances and songs, offers of cakes and wine, the erection of maypoles under which the ceremony of donation of feast attributes was held, solemn marches of the miller's assistants through selected streets, maypole dances, night parties in pubs, etc. Masses and blessings in a church was a major part of the feast. One could observe in the basic structure of feasts a simplification and modification of individual elements. There was a change in the singing repertory (the band mainly played polkas and waltzes, and folk and popular songs were usually sung), while traditional dances were not renewed. However, the youth is trying to find and adopt the original local folk songs and dances, and in Židenice it is also reviving other habits and customs. It is inspired by knowledge from literature and help by veterans.

The Židenice feast is an opportunity for public entertainment focusing on spectators. It has a specific feature of a reconstruction of the original Židenice folk costume which has replaced the generally used Kyjov folk costume, generally considered as a representative of the national popular culture since the 19th century. In the context of the feast festival the folk costume is considered as a symbol of cultural distinctiveness of the place, as a self-identifying sign. The feast is an opportunity to rediscovering joint cultural roots of a given urban community. It helps surmount communication barriers and contribute to creating a counter-balance to the unified urban culture.